

Sprawozdanie na temat praworządności z 2022 r. Komisja wydaje konkretne zalecenia kierowane do państw członkowskich

Luxemburg, 13 lipca 2022 r.

Komisja opublikowała dziś [trzecie wydanie corocznego sprawozdania na temat praworządności](#). Sprawozdanie wpisuje się w kontekst rosyjskiej inwazji na Ukrainę, która jeszcze bardziej uwypukliła znaczenie poszanowania wartości demokratycznych, praw człowieka i praworządności.

Zawiera ono przegląd tendencji w całej UE oraz 27 rozdziałów dotyczących poszczególnych państw członkowskich, z uwzględnieniem rozwoju sytuacji w każdym kraju od lipca 2021 r. Tegoroczne sprawozdanie po raz pierwszy zawiera konkretne zalecenia kierowane do każdego z państw członkowskich, zgodnie z zapowiedzią przewodniczącej **Ursuli von der Leyen** w [orędziu o stanie Unii z 2021 r.](#) Zalecenia Komisji mają na celu zachęcenie państw członkowskich do postępów w realizacji trwających lub planowanych reform oraz pomoc w określeniu obszarów, w których potrzebne są usprawnienia.

Podobnie jak w przypadku poprzednich edycji w tegorocznym sprawozdaniu przeanalizowano rozwój sytuacji w czterech kluczowych obszarach praworządności: systemy wymiaru sprawiedliwości, rami antykorupcyjne, pluralizm i wolność mediów oraz inne kwestie instytucjonalne związane z mechanizmami kontroli i równowagi. Ze sprawozdania wynika, że w wielu państwach członkowskich kontynuowano reformy w dziedzinie praworządności, aby sprostać wyzwaniom wskazanym w poprzednich dwóch edycjach. Jednocześnie w niektórych państwach członkowskich utrzymują się problemy systemowe.

W sprawozdaniu nawiązano do problemów wskazanych w poprzednich sprawozdaniach, pogłębiono przeprowadzaną przez Komisję ocenę i rozszerzono ją o uwagi dotyczące takich kwestii jak media publiczne, korzystanie z oprogramowania szpiegowskiego czy wykonywanie wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Najważniejsze ustalenia i zalecenia

1. Reformy wymiaru sprawiedliwości

W ubiegłym roku reformy wymiaru sprawiedliwości nadal były jednym z priorytetów politycznych. Wiele państw członkowskich rozpoczęło ważne reformy mające na celu zwiększenie niezależności sądownictwa, np. reformy dotyczące składu i uprawnień rad sądownictwa, usprawnienia procedur powoływania sędziów lub wzmocnienia autonomii prokuratury. Państwa członkowskie wprowadziły również środki mające na celu poprawę skuteczności i jakości wymiaru sprawiedliwości, takie jak dalsza cyfryzacja i ułatwienie dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

Jednocześnie w kilku państwach członkowskich utrzymują się problemy strukturalne dotyczące niezależności sądownictwa. W niektórych państwach członkowskich występują problemy związane z powoływaniem do sądów wyższej instancji i na stanowiska prezesów sądów. W przypadku innych są pewne zastrzeżenia dotyczące niezależności lub autonomii prokuratury, a postępowania dyscyplinarne są wykorzystywane do ograniczania niezależności sądów.

W związku z tym w zaleceniach Komisji zachęca się na przykład do większego zaangażowania sądownictwa w procedury mianowania, do zwiększenia autonomii prokuratury oraz zapewnienia przez państwa członkowskie odpowiednich zasobów dla systemów wymiaru sprawiedliwości.

2. Rami antykorupcyjne

UE pozostaje jednym z najmniej skorumpowanych regionów świata. Od lipca 2021 r. wiele państw członkowskich przyjęło nowe lub zaktualizowane strategie antykorupcyjne lub jest w trakcie ich przeglądu. Kilka państw członkowskich dostosowało istniejące rami do międzynarodowych standardów antykorupcyjnych i prawa UE. W większości państw członkowskich obowiązują obszerne przepisy zapewniające systemowi wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych narzędzia niezbędne do walki z korupcją. Wiele państw członkowskich podjęło działania na rzecz zwiększenia zdolności organów ścigania odpowiedzialnych za walkę z korupcją, na przykład zapewniając dodatkowe zasoby

lub szkolenia.

Korupcja pozostaje jednak poważnym problemem dla obywateli UE. Z [badań Eurobarometr na temat korupcji z 2022 r.](#) wynika na przykład, że 68 proc. respondentów uważa, że w ich kraju korupcja jest szeroko rozpowszechniona. W niektórych państwach członkowskich postępowania przygotowawcze i sądowe w sprawach dotyczących korupcji są długotrwałe, a wyroki nadal pozostawiają wiele do życzenia, zwłaszcza w sprawach na wysokim szczeblu. Urzędnicy publiczni podlegają obowiązkowi ujawniania aktywów i interesów we wszystkich państwach członkowskich, ale przepisy te różnią się pod względem zakresu, przejrzystości i dostępności ujawnionych informacji, a także pod względem poziomu i skuteczności weryfikacji oraz egzekwowania przepisów.

Jeżeli chodzi o ramy antykorupcyjne, Komisja wydała zalecenia dotyczące wzmocnienia ram zapobiegawczych, np. w zakresie lobbingu i konfliktu interesów, a także w sprawie zapewnienia skutecznego ścigania korupcji.

3. Wolność i pluralizm mediów

Zarówno pandemia COVID-19, jak i wojna Rosji przeciwko Ukrainie pokazały, że dziennikarze odgrywają kluczową rolę w sprawdzaniu faktów i informowaniu obywateli. W oparciu o niedawne inicjatywy Komisji kilka państw członkowskich przyjęło środki mające na celu poprawę bezpieczeństwa i warunków pracy dziennikarzy, zintensyfikowało już istniejące środki lub rozważyło ich wprowadzenie. Od czasu ostatniego sprawozdania kilka państw członkowskich starało się poprawić przejrzystość własności mediów. Nadal występują problemy związane z przejrzystością w rozpowszechnianiu reklam państwowych, konfliktami interesów i przeszkodami w dostępie do dokumentów publicznych – to niektóre z ważnych kwestii wskazanych w sprawozdaniu jako wymagające uwagi.

Po raz pierwszy w sprawozdaniu przeanalizowano również media publiczne, dostrzegając ich szczególne znaczenie dla społeczeństwa i demokracji. Potrzebne są zabezpieczenia gwarantujące ochronę niezależności mediów publicznych, odpowiednie finansowanie publiczne, które nie będzie wykorzystywane do wywierania presji politycznej na te media – tak jak określono w normach europejskich.

Ustalenia zawarte w sprawozdaniu opierają się na szeregu źródeł, w tym na [monitorze pluralizmu mediów \(MPM 2022\)](#), [platformie Rady Europy na rzecz ochrony dziennikarstwa i bezpieczeństwa dziennikarzy](#) oraz [platformie Mapping Media Freedom](#).

Komisja wydała szereg zaleceń dotyczących między innymi przejrzystego i sprawiedliwego przydziału reklam państwowych, niezależnego zarządzania mediami publicznymi oraz środków mających na celu poprawę bezpieczeństwa dziennikarzy. Przygotowywany obecnie akt o wolności mediów ma przyczynić się do rozwiązania szeregu kwestii wskazanych w sprawozdaniach na temat praworządności.

4. Instytucjonalne mechanizmy kontroli i równowagi

Notuje się stałą poprawę jakości procesów ustawodawczych w państwach członkowskich – tendencję tę zaobserwowano już w sprawozdaniach z 2020 i 2021 r. Sądy konstytucyjne nadal odgrywają kluczową rolę w systemie mechanizmów kontroli i równowagi, w tym w nadzorze nad środkami nadzwyczajnymi, a także w innych obszarach, takich jak wybory. W niektórych państwach członkowskich jeszcze bardziej wzmocniono status instytucji praw człowieka, rzeczników praw obywatelskich i innych niezależnych organów. W większości państw członkowskich istnieje sprzyjające i wspierające otoczenie dla społeczeństwa obywatelskiego.

W niektórych państwach członkowskich nadal brakuje jednak formalnych ram konsultacji z zainteresowanymi stronami, co stanowi problem, a organizacje społeczeństwa obywatelskiego nadal borykają się z trudnościami dotyczącymi np. finansowania, negatywnej narracji i ograniczania ich przestrzeni operacyjnej. Po raz pierwszy w sprawozdaniu przeanalizowano również wykonanie przez państwa członkowskie wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. W sprawozdaniu poświęcono też uwagę temu, jak mechanizmy kontroli i równowagi stosowane przez państwa członkowskie reagują na stosowanie oprogramowania szpiegowskiego. Mimo że jest to związane z bezpieczeństwem narodowym, korzystanie z takich narzędzi powinno podlegać krajowym mechanizmom kontroli i równowagi.

Aby sprostać niektórym z tych wyzwań, Komisja wydała zalecenia dotyczące na przykład zaangażowania zainteresowanych stron w proces legislacyjny, ustanowienia i funkcjonowania akredytowanych krajowych instytucji praw człowieka oraz zapewnienia otwartych ram operacyjnych dla społeczeństwa obywatelskiego.

Wypowiedzi członków kolegium komisarzy

Wiceprzewodnicząca do spraw wartości i przejrzystości **Věra Jourová**: *Praworządność pozostaje fundamentem demokracji. Wojna Rosji przeciwko Ukrainie to kolejne wydarzenie, które przypomniło nam jak ważne są działania na rzecz utrzymania i promowania praworządności w UE i poza nią. Tegoroczne sprawozdanie pokazuje, że debata na temat praworządności w Europie przynosi postępy, ponieważ państwa członkowskie wprowadzają ulepszenia i zajmują się kwestiami praworządności. Niestety w niektórych państwach członkowskich utrzymują się pewne kwestie budzące zastrzeżenia, zwłaszcza jeśli chodzi o niezależność sądownictwa. Po raz pierwszy w sprawozdaniu przeanalizowano również media publiczne. Potrzeba nam więcej zabezpieczeń gwarantujących ochronę niezależności mediów publicznych oraz odpowiednie finansowanie publiczne, które nie będzie wykorzystywane do wywierania presji politycznej na te media. Teraz idziemy o krok dalej – zalecamy, jak poprawić sytuację w zakresie praworządności w całej UE. Wzywam państwa członkowskie, by zastosowały się do zaleceń, zaangażowały się w poważną debatę i podjęły odpowiednie działania.*

Komisarz do spraw wymiaru sprawiedliwości **Didier Reynders**: *Niesprowokowana i nieuzasadniona rosyjska agresja wojskowa na Ukrainę pokazuje, że ochrona i propagowanie praworządności są ważniejsze niż kiedykolwiek wcześniej. UE pozostanie wiarygodna tylko wtedy, gdy będziemy dbać o praworządność u siebie i jeśli będziemy nadal wzmacniać kulturę praworządności. Cieszę się, że nasze sprawozdanie przyczynia się do realizacji tego celu, że pomaga w przeprowadzeniu ważnych reform w państwach członkowskich. Dziś nie tylko informujemy o sytuacji w zakresie praworządności, ale również zalecamy konstruktywne sposoby usprawnienia systemów wymiaru sprawiedliwości, zintensyfikowania walki z korupcją oraz zapewnienia wolnych i niezależnych mediów oraz silnych mechanizmów kontroli i równowagi.*

Dalsze działania

Komisja zwraca się do Parlamentu Europejskiego i Rady o kontynuowanie debat na podstawie tego sprawozdania – zarówno ogólnych, jak i dotyczących poszczególnych krajów. Wzywa również parlamenty narodowe i inne kluczowe podmioty, w tym społeczeństwo obywatelskie, do dalszego krajowego dialogu na temat praworządności. Ponadto Komisja zwraca się do państw członkowskich o stawienie czoła wyzwaniom określonym w sprawozdaniu i jest gotowa pomóc im w tych wysiłkach, w tym w realizacji zaleceń.

Kontekst

Praworządność ma kluczowe znaczenie dla wszystkich obywateli i przedsiębiorstw UE, ponieważ gwarantuje przestrzeganie podstawowych praw i wartości, zapewnia stosowanie prawa UE i wspiera otoczenie biznesowe sprzyjające inwestycjom. Jest to jedna z podstawowych wartości, na których opiera się UE.

Roczne sprawozdanie na temat praworządności jest efektem ścisłego dialogu z organami krajowymi i zainteresowanymi stronami i poddaje analizie te same zagadnienia we wszystkich państwach członkowskich w sposób obiektywny i bezstronny. Ocena jakościowa przeprowadzona przez Komisję koncentruje się na istotnych zmianach, które zaszły od przyjęcia drugiego rocznego sprawozdania na temat praworządności w lipcu 2021 r., i zapewnia spójne podejście przez zastosowanie tej samej metodyki do wszystkich państw członkowskich, przy jednoczesnym zachowaniu współmierności do rozwoju sytuacji. Ocena zawarta w rozdziałach dotyczących poszczególnych państw została przygotowana zgodnie ze zaktualizowanymi zakresem i metodyką, które są wynikiem rozmów z państwami członkowskimi.

Sprawozdanie to stanowi najważniejszy element mechanizmu praworządności, który jest rocznym cyklem mającym wspierać praworządność i zapobiegać pojawianiu się lub eskalacji problemów. Mechanizm ma charakter zapobiegawczy. Jest on odrębny od innych elementów unijnego zestawu instrumentów na rzecz praworządności i uzupełnia procedury przewidziane w Traktatach umożliwiające UE reagowanie na poważniejsze kwestie związane z praworządnością w państwach członkowskich, lecz ich nie zastępuje. Procedury te obejmują postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego oraz postępowanie dotyczące ochrony podstawowych wartości Unii na podstawie art. 7 Traktatu o Unii Europejskiej.

Trzecia edycja sprawozdania stanowi kolejny krok w zaangażowaniu Komisji na rzecz praworządności i zawiera szczegółowe zalecenia dla wszystkich państw członkowskich. Zalecenia sporządzono na podstawie oceny zawartej w rozdziałach dotyczących poszczególnych krajów oraz dialogu z państwami członkowskimi, z pełnym poszanowaniem zasady równego traktowania. Wydając zalecenia, Komisja zwróciła szczególną uwagę na to, by były one odpowiednio ukierunkowane i zakorzenione w standardach europejskich oraz by uwzględniały specyfikę krajowych systemów prawnych. Ponadto zapewniono spójność i synergię z innymi procesami, takimi jak europejski semestr, mechanizm warunkowości budżetowej oraz Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. W kolejnych edycjach sprawozdania na temat praworządności przeanalizowane zostaną działania podjęte w odpowiedzi na zalecenia. Zalecenia należy odczytywać łącznie z ocenami

zawartymi w rozdziałach dotyczących poszczególnych krajów, w których analizuje się konkretne problemy i które mają pomóc państwom członkowskim w podejmowaniu działań w celu ich rozwiązania.

Wyzwania w obszarze wolności i pluralizmu mediów wskazane w poprzednich sprawozdaniach na temat praworządności doprowadziły do powstania kilku niedawnych inicjatyw UE, w tym [zalecenia w sprawie bezpieczeństwa dziennikarzy](#) oraz pakietu [środków mających na celu rozwiązanie problemu stosowania powództw do tłumienia debaty publicznej](#). Komisja pracuje nad wnioskiem dotyczącym europejskiego aktu o wolności mediów.

Więcej informacji

Sprawozdanie na temat praworządności z 2022 r. – [Sytuacja w zakresie praworządności w Unii Europejskiej](#)

Sprawozdanie na temat praworządności z 2022 r. – [zalecenia](#)

Sprawozdanie na temat praworządności z 2022 r. – [rozdziały dotyczące poszczególnych państw](#)

Sprawozdanie na temat praworządności z 2022 r. – [Rozdziały dotyczące poszczególnych państw i zalecenia](#)

Sprawozdanie na temat praworządności z 2022 r. – [Metodyka](#)

Sprawozdanie na temat praworządności z 2022 r. – [Kwestionariusz](#)

Europejski mechanizm praworządności – [zestawienie informacji](#)

Unijny zestaw instrumentów na rzecz praworządności – [zestawienie informacji](#)

Sprawozdanie na temat praworządności z 2022 r. – [Pytania i odpowiedzi](#)

[Badanie Eurobarometr na temat korupcji dotyczące punktu widzenia i doświadczeń obywateli](#)

[Badanie Eurobarometr dotyczące opinii przedsiębiorców na temat korupcji w UE](#)

IP/22/4467

Kontakty z mediami:

[Christian WIGAND](#) (+32 2 296 22 53)

[Katarzyna KOLANKO](#) (+ 32 2 296 34 44)

[Cristina TORRES CASTILLO](#) (+32 2 29 90679)

Zapytania od obywateli: Serwis [Europe Direct](#) – tel. [[00 800 67 89 10 11](#)] lub [e-mail](#)

Related media

 [The statuette of Themis, goddess of divine justice](#)